

Enkät om Sveriges demokratistöd till Ryssland

Östgruppen för demokrati och mänskliga rättigheter har under lång tid bevakat och granskat det svenska demokratistödet till Ryssland, det vill säga det ekonomiska stöd som Sverige ger till förmån för en demokratisk utveckling i Ryssland. Nivån på Sveriges demokratistöd till Ryssland låg på i genomsnitt 100 miljoner kronor per år under åren 2004-2006. Därefter minskade den stegvis ner till 13 miljoner kronor under 2009 för att sedan åter stiga till 38 miljoner kronor för år 2010. Under perioden 2010-2014 låg demokratistödet kvar på ungefär samma nivå, för att sedan höjas till omkring 55 miljoner kronor per år under perioden 2014-2018.

Utvecklingen på demokrati- och människorättsområdet i Ryssland har under många år varit negativ. Sedan några år tillbaka är den alarmerande. Yttrande-, mötes- och föreningsfriheten inskränks kontinuerligt. Organisationer inom det civila samhället pressas med hjälp av repressiva lagar. Regimkritiker förföljs och trakasseras, inte minst gäller det dem som försöker motverka president Vladimir Putins aggressiva politik mot omvärlden. Grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna sker dagligen i det fortfarande konfliktpräglade Norra Kaukasus. Oberoende informations sajter på internet blockeras av myndigheterna. HBTQ-personer får regelbundet sina rättigheter kränkta.

Det finns ett uppenbart samband mellan Sveriges säkerhetspolitiska situation och demokratiutvecklingen i Ryssland. Ett auktoritärt styrt Ryssland innebär i sig ett potentiellt säkerhetshot mot Sverige. I det sammanhanget är det värt att notera att demokratistödet till Ryssland idag endast uppgår till en dryg promille av det totala svenska försvarsanslaget, som till stora delar motiveras av just det potentiella hotet från Ryssland.

Östgruppen vill veta vad X-partiet har för inställning till utvecklingen i Ryssland och till det svenska demokratistödet till Ryssland:

- 1) Hur anser X-partiet att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?
- 2) Hur mycket pengar anser X-partiet ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Socialdemokraterna

1) Hur anser Socialdemokraterna att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Vi anser att Sverige ska fortsätta att ge bidrag till ryska civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och demokratistöd och i detta avseende bedriva ett konsekvent och långsiktigt arbete. Ett starkt ryskt civilsamhälle är avgörande för ett på sikt mer demokratiskt och öppet Ryssland.

Vi anser också att Sverige ska fortsätta att konsekvent uppmärksamma brott mot de mänskliga rättigheterna i Ryssland såsom görs i UD:s landrapport om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Ryssland.

Sverige ska också fortsatt vara aktiv, inte minst inom EU, för att stödja Ukraina och uppmärksamma Rysslands brott mot folkrätten. Samtidigt som vi tycker att det är viktigt att Sverige söker dialog med Ryssland i frågor av ömsesidigt intresse. Sådana kontakter bidrar till vår säkerhet.

2) Hur mycket pengar anser Socialdemokraterna ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Sveriges regering antog 2014 en strategi för stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och miljö i Ryssland för perioden 2014-2018. Strategin omfattar totalt cirka 360 miljoner kronor. Sida hanterar årligen 64 miljoner kronor av dessa och Svenska Institutet övriga medel. Vi anser att en fortsättning av detta stöd med fortsatt fokus på bidrag till ryska civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och demokratistöd. Vår ambition är att Sveriges arbete i Ryssland ska vara konsekvent och långsiktigt. Många andra länder och internationella organisationer har tvingats lämna Ryssland men Sverige fortsätter sitt stöd trots den tilltagande repressiva lagstiftningen mot det civila samhället i Ryssland vilket därmed blir allt viktigare.

Sverigedemokraterna

1) Hur anser Sverigedemokraterna att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Utvecklingen i Ryssland har sedan Vladimir Putins tillträde som president gått i en mycket negativ och auktoritär riktning vilket Sverigedemokraterna ser med stor oro på. Den nedåtgående trenden av demokratisk status är påtaglig och exemplen på Rysslands brott mot folkrätten och åsidosättande av de mänskliga rättigheterna är många.

Sedan några år tillbaka har EU sanktioner mot Ryssland, om tydliga förbättringar inte sker är Sverigedemokraterna beredda att stödja ytterligare skärpta sanktioner mot Ryssland. Vidare är vi också beredda att stödja de åtgärder som krävs för att oppositionspolitiker och journalister ska kunna arbeta för ett stärkande av demokratin i Ryssland. Även i Europarådet har vi haft en tydlig och hård linje mot Ryssland – bland annat stödde vi förslaget om att de skulle förlora rösträtten i Europarådet efter deras annektering av Krim, och i slutet av juni i år debatterades en rapport om hbtq-personer i Tjetjenien - initiativet till rapporten hade ursprungligen tagits av den sverigedemokratiske ledamoten Johan Nissinen.

2) Hur mycket pengar anser Sverigedemokraterna ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Sverigedemokraterna har inga planer på att öka det från nuvarande nivå. Vi är dock beredda att se över frågan under kommande mandatperiod.

Moderaterna

1) Hur anser Moderaterna att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna utgör hörnstenarna i vår utrikespolitik. Det återstår fortfarande enorma utmaningar i världen när det gäller den demokratiska utvecklingen. Över 2 miljarder människor lever i samhällen där de grundläggande politiska och medborgerliga rättigheterna inte respekteras, Ryssland är ett av dem. Journalister fängslas för att ha utövat sitt yrke och civilsamhällesorganisationer som arbetar för demokratisk utveckling förbjuds att verka och förföljs. Vi måste fortsätta stärka stödet och resurserna till försvarare av opinionsfriheterna (yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten).

Rysslands agerande under de senaste åren innebär ett förändrat säkerhetspolitiskt läge och hotbild mot Sverige och vår kontinent. Ryssland har visat att de inte har respekt för rådande världsordning. Då behövs ett väl definierat förhållningssätt till Ryssland. Vi ska använda de forum som finns för att ställa krav på Ryssland att fullfölja sina internationella förpliktelser, liksom att verka för att det har ett pris att undergräva den internationella rättsordningen och negligera sina förpliktelser.

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Åtaganden inom världshandelsorganisationen WTO och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och demokratiskt Ryssland. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna, inte minst mot hbtq-personer och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Vi måste skilja på den ryska befolkningen och de styrande i Ryssland. Den ryska regimen är inte demokratiskt vald och är auktoritär i sin utövning. Vi ska stödja den ryska befolkningens strävan till att få utöva sina mänskliga och medborgerliga rättigheter, men vi ska inte stödja den ryska regimen. Ryssland är vår granne och del av Europa. Det ligger i allas intresse att Ryssland närmar sig Europa, att Ryssland utvecklas i demokratisk riktning. Då måste vi tydligt markera att vi inte accepterar kränkningar av mänskliga rättigheter, korruption och ickedemokratiska verktyg och processer.

2) Hur mycket pengar anser Moderaterna ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Moderaterna vill öka demokratistödet till Ryssland. Med exakt hur mycket blir en förhandlingsfråga om vi tar över regeringsmakten. Den nuvarande resultatstrategin, som togs under alliansregeringen 2014, för Sveriges stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och miljö i Ryssland löper ut 2018 och ska sedan ses över och omförhandlas. Vi vill ytterligare öka ambitionsnivån och demokratistödet i den kommande strategin. Strategin för 2014-18 låg på 360 miljoner totalt. Med tanke på att demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland försämrats under den perioden så ser vi behov av ett ökat stöd.

Centerpartiet

1) Hur anser Centerpartiet att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Pröva om de insatser som redan idag finns, framför allt via ambassaden och Sida, för att stödja demokratisk utveckling leder till ökad respekt för mänskliga rättigheter och medborgarinflytande bör fortsätta. Det kan behöva kalibreras för att ge stöd till aktivister i det ryska civilsamhället, journalister och fria medier eller andra aktörer som arbetar för en förändring. Det handlar också om att fortsätta en politisk dialog med civilsamhällesorganisationer i Ryssland, på ett sätt som inte utsätter dem för fara. Och inte minst är människa till människa-utbytet mycket viktigt. Förtroendeskapande dialog och åtgärder är viktigt i detta läge.

2) Hur mycket pengar anser Centerpartiet ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Centerpartiet har inte preciserat demokratistödet till Ryssland i vår budgetmotion. Nivån på anslaget är beroende av möjligheterna att verka och stödja en demokratisk utveckling i Ryssland.

Miljöpartiet

1. Hur anser Miljöpartiet att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Den politiska utvecklingen i Ryssland visar på ett stort behov av att verka för att demokrati och respekt för mänskliga rättigheter utvecklas och fördjupas. Sveriges stöd på området har varit viktigt, vilket representanter för det ryska civilsamhället bekräftar. Miljöpartiet vill att Sverige ska fortsätta att utveckla de samarbeten och utbyten som sker mellan svenska och ryska regioner och kommuner, samhällsengagerade medborgare, journalister och andra i både Sverige och Ryssland. Stöd till det civila samhället för att öka medborgarnas deltagande i politiska processer, stärka kapaciteten hos förändringsaktörer, främja kvinnors och mäns lika rättigheter samt stärka massmediers kapacitet att främja en offentlig dialog är centralt. Akademiska och kulturella utbyten ska fortsätta att stödjas och Östersjösamarbetet (vilket Ryssland deltar i) utvecklas.

2. Hur mycket pengar anser Miljöpartiet ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Demokratistödet till Ryssland möter betydande utmaningar idag. Det blir allt svårare för svenska och ryska partners att samarbeta. Repressiva ryska lagar utpekar organisationer med internationellt stöd som utländska agenter och begränsar t.ex. hbtq-organisationers möjligheter att verka. Trots denna utveckling fortsätter många i det ryska samhället att verka för ett mer demokratiskt Ryssland och dessa aktörer behöver vårt stöd. Befintliga anslagsnivåer på området har inneburit ett viktigt stöd till demokratiframjandet i Ryssland. I ljuset av den negativa utvecklingen i landet ser vi gärna en stegvis ökning av demokratistödet under nästa mandatperiod, något som måste ske med särskild vaksamhet för de svårigheter som arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter möter i landet idag.

Kristdemokraterna

1) Hur anser Kristdemokraterna att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Vi ser med oro på utvecklingen i Ryssland. Civilsamhällesorganisationer, oppositionella, journalister, HBTQ-personer och religiösa minoriteter m.fl. förtrycks och begränsas i sitt sätt att agera. Vi är måna om att det ska finnas medel från Sverige för stötta det oberoende ryska civilsamhället och även att svenska organisationer ska kunna ge stöd till insatser som främjar mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

2) Hur mycket pengar anser Kristdemokraterna ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Nuvarande strategi som utgår detta år omfattar 90 miljoner kronor per år. Med tanke på utveckling i landet bör kommande anslag inte understiga detta belopp.

Vänsterpartiet

1) Hur anser Vänsterpartiet att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Ryssland är idag ett säkerhetspolitiskt hot. Först och främst mot alla i Ryssland som motsätter sig styret i Kreml eller som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga. För ryska hbtq-personer, urfolksföreträdare, miljörörelser och vänsteraktivister är den egna regimen ett dagligt säkerhetshot. Föreningsfriheten, yttrande- och pressfriheten har inskränkt kraftigt under senare år. Rysslands imperialistiska politik utgör också ett direkt hot mot befolkningen i flera grannländer. Mot Ukraina, Georgien, Moldavien och länderna i Centralasien.

Vi ser hur respekten för folkrätten nu undergrävs i Europa genom Rysslands agerande. Rysslands annektering av Krim och agerande i Östra Ukraina strider tydligt mot folkrätten. För detta finns inga ursäkter eller förmildrande omständigheter. Vänsterpartiet anser att folkrättsbrott bör få konsekvenser och har därför stött sanktionerna mot Ryssland.

Ryssland utgör dock inte något militärt hot mot Sverige idag. Däremot ser vi en övnings- och rustningsspiral som drivs på av Ryssland och Nato och ökar spänningarna i vår del av världen. Vänsterpartiet vill bryta den utvecklingen och istället återvända till en politik för fred, nedrustning och avspänning där diplomati, förhandlingar och överenskommelser ersätter vapenskramlet.

Vänsterpartiet vill att Sverige ska spela en aktivare roll för att skapa ett ökat samarbete runt Östersjön. Vi har motionerat för att Svenska institutet ska få ett särskilt uppdrag att arbeta för att främja en säkerhetsgemenskap och en demokratisk utveckling i Ryssland. Vi har även påpekat behovet av att sanktionerna mot Ryssland med anledning av annekteringen av Krim kompletteras med ett ökat utbyte och samarbete mellan befolkningarna i Sverige och Ryssland. Vi vill också se ett utökat folk till folk-samarbete.

2) Hur mycket pengar anser Vänsterpartiet ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Vänsterpartiet värnar demokratistödet till Ryssland som en viktig del i att främja en positiv utveckling i landet. Vi har dock ännu inte tagit ställning till eller beslutat om nivåerna på stödet för den kommande mandatperioden.

Liberalerna

1) Hur anser Liberalerna att Sverige bör agera för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland?

Demokrati ska vara det övergripande målet för svensk utrikespolitik, anser Liberalerna. Genom bistånd och stödinsatser kan vi bland annat påverka demokratiska framsteg. I de fall, liksom i Ryssland, då den auktoritära staten motarbetar demokratiska framsteg är det önskvärt att kanalisera stödet till demokratiorganisationer.

Situationen för icke-statliga frivilligorganisationer som verkar i Ryssland är mycket svår. Därför var det glädjande att riksdagen antog Liberalernas motion om att Sverige bör öka stödet till organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter i Ryssland. Det är ett mycket viktigt uppdrag. Sedan 2012 registreras alla politiska organisationer som får finansiering från utlandet. Det har drabbat bland annat det nordiska ministerrådet, som mellan 1995 och 2015 var representerat i Ryssland. Det arbete som rådets informationskontor bedrev i Sankt Petersburg avbröts 2015 på grund av det ryska justitieministeriets beslut att registrera kontoret på listan över icke-statliga organisationer som fungerar som utländska agenter. Med all önskvärd tydlighet visar det att den ryska regimens grepp hårdnar om civilsamhället.

Den ryska utvecklingen innebär sammanslaget en svår balansgång. Samtidigt som Sveriges vänskap med det ryska folket behöver vara starkare än någonsin, måste våra företrädare i alla kontakter vara tydliga i sin kritik mot den auktoritära regimen för att påverka Ryssland i en demokratisk riktning. Men tuff kritik bör kombineras med ökade mellanfolkliga relationer. Vi vill uppmuntra fler kontakter mellan Sverige och Ryssland som bland annat kan stärka det civila samhället. Det är inte det ryska folket Liberalerna har något otalt med. Det är Putins politik.

2) Hur mycket pengar anser Liberalerna ska anslås per år till demokratistöd till Ryssland under den kommande mandatperioden?

Liberalerna avsätter 221 miljoner kronor mer till demokratistöd än vad regeringen avsätter. Liberalerna har emellertid inga förslag att öronmärka det ökade demokratistödet till just Ryssland. Vi vill se över händelseutvecklingen närmare och visar det sig att demokratistöd till Ryssland för landet åt en mer demokratisk inriktning är vi öppna för att utreda anslagsökningar. Liberalerna vill att Sverige genom bistånd och demokratiinsatser ska belöna demokratiska framsteg. Även i Ryssland."